

פרק ו' (פסוקים א- יב) / ברוריה בן-דוד (וייס)

בפרק ו' נקרא כיצד החזירו הפלשתים את הארון בכבוד גדול לישראל.

במי התייעצו?

בכוהניהם וקוסמיהם.

מה הייתה דעתם?

שצריך לפייס את אלוקי ישראל ולהביא לו מנחה כדי שיסיר מעליהם את חרון אפו.

כאשר התפללו לשלומו של החולה נהגו עובדי האלילים להביא לאלילים שלהם לוח כסף או זהב שעליו חקוקה צורת האיבר החולה.

מה שלחו לאלוקי ישראל?

חמש חתיכות זהב בצורת טחורים וחמש בצורת עכברים לפי מספר הסרנים. יכול להיות שהעכברים נחשבו לסמל המגפה משום שדרכם להביא מגפות.

יש דעה הגורסת שבאה על הפלשתים מכת העכברים שדרכם להשחית את תבואת הארץ, כדי להוכיח שדגון שהיה אלוהי הדגן אינו יכול להציל את דגן הפלשתים מיד אלוקי ישראל.

האם הפלשתים נכנעו בקלות?

לא בקלות הסכימו להודות בהשפלתם ובנחיתות אלוהיהם. במשך שבועה חודשים השתוללה המגפה עד שהחליטו להשיב את הארון.

מי שכנעם לעשות זאת וכיצד?

הכוהנים והקוסמים הזכירו להם את השפטים שעשה ה' במצרים, רק לאחר שספגו המצרים מכות קשות הסכימו לשלוח את ישראל מארצם, הרי יכלו לחסוך מעצמם את כל הסבל שגרמו להם המכות, לכן צריכים הפלשתים ללמוד מניסיונם המר של המצרים, ולא להכביד ולחזק את לבבם ולעמוד במרים. היה זה נימוק משכנע, אך עוד ניסיון אחרון עשו כדי לדעת בביטחון שה' הוא המכה אותם.

מה היה הניסיון הזה?

לשים את הארון בעגלה חדשה שלא נעשתה בה מלאכה בגלל קדושת הארון. לאסור אליה שתי פרות עלות (מיניקות). (אצל יעקב נאמר "הצאן והבקר עלות" בר' לג יג), אשר לא נאסרו מעודן לעגלה ואשר לא עלה עליהם עול, שאף בהם לא נעשתה שום עבודה של חולין (כמו שכתוב בפרשת פרה אדומה "אשר לא עלה עליה על" במדבר יט ב) (בנושא מציאת חלל באדמה כתוב: "ולקחו זקני העיר עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא משכה בעל" דבר' כא ג) ואת עגליהן לכלוא בבית (אפשר שהכוונה בית ממש).

מה אפשר להוכיח מניסיון זה?

פרות מיניקות שעוד לא נוסו בעול ובמשיכת עגלה הרי הן סוררות מטבען ועלולות להשתולל

עד כדי הפיכת העגלה עם הארון, גם אם הפרות היו רגילות למשוך עגלה הן לא תחפוצנה ללכת בלי עגליהן שנכלאו ברפת או בבית. הן לא תמשוכנה את העגלה לעבר גבול ישראל, אלא לכיוון ההפוך אל הרפת שבה נכלאו העגלים, מפני שפרות עלות כרוכות אחרי עגליהן הרכים.

ואם בכל זאת יקרה הדבר המופלא והן תובלנה את העגלה לגבול ישראל, מה יוכיח מקרה זה? שאלוקי ישראל מאלץ את הפרות למלא רצונו.

לאחר שעשו את כל ההכנות הנדרשות נאספו הסרנים ועם רב של סקרנים וצפו בפרות הנושאות את העגלה.

ומה קרה?

שתי הפרות שנאסרו לעגלה משכו אותה הישר בדרך העולה לבית שמש אשר מקדם לעקרון. הן געו בקול בקריאה לעגליהן והעגלים ודאי ענו מן המכלאה, אך לא סרו ימין או שמאל, וסרני פלשתים הולכים אחריהם עד גבול בית שמש. ודאי פיערו פיהם בהשתוממות, ועתה לא היה ספק בלבם מי הביא עליהם את החוליים הנוראים.

פרק ו (פסוקים יג - סוף)

הפלשתים נחלו מפלה מבישה. בקטע הבא נקרא מה קרה בגבול ישראל כשהגיע הארון.

משאלתם הגדולה ביותר של ישראל אחרי התבוסה באפק הייתה שהארון ישוב לארצם, אך הם לא ידעו אם ומתי הם יזכו להשיבו אליהם.

בית שמש שימשה גבול בין יהודה ופלשת. בית שמש נקראת כך על שם השמש שהייתה יראתם של הכנענים. ערים נוספות בכנען נקראות על שם השמש כגון: בית שמש בנפתלי (יהו' יט, לח), ביששכר (יהו' יט, כב), וגם במצרים (יר' מג, יג), וכדי להבדיל בינה ובין ערים אחרות בעלי שם זה מכנה אותה הכתוב במ"ב יד, יא "בבית שמש אשר ליהודה". בית שמש הייתה בערי השפלה שביהודה (יהו' טו, י). בימי הכיבוש נפלה לנחלה לבני יהודה והם נתנוה לכוהנים (יהו' כא טז: דה"א ו מד).

איזו הפתעה צפתה ליושבי בית שמש?

אנשי בית שמש קצרו חיטים באחד העמקים הסמוכים לבית שמש, משנשאו עיניהם לצד מערב ראו בדרך המוליכה אליהם מעקרון עגלה רתומה לזוג פרות המתנהלות לבדן ובעגלה ניצב ארון האלוקים. הם עמדו מוכי תדהמה הייתכן שהפלשתים משיבים מעצמם ומרצונם את ארון ה' שלקחו שלל במלחמה? והנה גם סרני פלשתים מלווים את העגלה מאחוריה עד הגיעה לגבול בית שמש. ניתן לשער שבשדות בית שמש בקעה תרועת שמחה אדירה, ומיד התחילו המונים לנהור למקום ולחזות בפלא הגדול.

היכן נעצרו הפרות עם העגלה?

בשדהו של יהושע בית השמשי. שם העלו את הפרות עולה לה', ואת הארון עם הארגז שעל ידו שמו על האבן הגדולה אשר באותו שדה.

בית שמש ניתנה ע"י בני יהודה לכוהנים (יהו' כא, טז). ישבו בה גם לויים וישבו בה גם מבני יהודה. "והלויים הורידו את ארון ה' ואת הארגז" (פס' טו). (הלויים הם הנושאים את ארון ה' במדבר ד, טו ; דב' לא , כה ; דה"א טו , טו).

עם הורדת הארגז ששיגרו בו הפלשתים דורון לאלוקי ישראל הכתוב מונה את המתנות שצירפו הפלשתים. הם הוסיפו על מספר עכברי הזהב שציוו הקוסמים להביא והביאו עכבר אחד על כל עיר וכפר ולא רק חמישה כמספר הסרנים, כי חששו שלא יוסר מהם הנגע אם לא ישלמו גם הם מנחת אשם.

השמחה על השבת הארון נהפכה לאבל. כיצד?

השמחה על השבת הארון נהפכה לאבל בגלל המגפה שפרצה. המפרשים נחלקו לגבי משמעות פסוק יט "ויך באנשי בית שמש, כי ראו בארון ה', ויך בעם שבעים איש חמישים אלף איש". בני בית שמש צפו בארון כשהוא מגולה ושכינה שורה עליו בלא כיסוי, ועל כן המסתכל בארון כאילו מסתכל בשכינה ונאמר : "כי לא יראנו האדם וחי" (שמ' לג כ), ואפשר שבמילה "ראו" הכוונה שפתחו את מכסה הארון והסתכלו בתוכו, והתורה אסרה על הלויים באיסור מיתה לראות הקודש, לא כל שכן להסתכל לתוכו. ובמסכת סוטה לה ע"א מסופר שלא בטלו הקוצרים ממלאכתם לכבד את הארון, וגם השמיעו דברים מיותרים שאסור היה לאומרם דרך ביזיון. לפי פירוש אחר ה' הכה באנשי בית שמש שבעים איש מן הרואים בארון, וחמישים אלף איש בשאר ערי ישראל כעונש על קלות הדעת ביחסם של בני ישראל לארון בניגוד לכבוד שהפלשתים חלקו לארון.

פחד נפל על אנשי בית שמש. כיצד בטאו זאת?

"מי יוכל לעמד לפני ה' האלקים הקדוש הזה, ואל מי יעלה מעלינו?" (פס' כ). הם פחדו להשאיר את הארון בקרבם, רק הכוהנים ראוים לשרת לפני ארון הקודש. משום כך פנו אנשי בית שמש אל קריית יערים (אבו גוש בימינו), שיבואו לקבל את הארון לרשותם.

מדוע יכלו אנשי קריית יערים לקבל את הארון?

מפני שהיו בקרבם כוהנים. אבינדב ובנו אלעזר באו והעלו את הארון לקריית יערים.

עבודה בכתב

1) הארון בשדה פלשתים (בארץ פלשתים) כתבו מה קרה?

בלשונך

בלשון הכתוב

לדגון
תושבי בית שמש
תושבי גת
תושבי עקרון

2) כמה זמן היה הארון בשדה פלשתים?

3) כיצד השיבו את ארון הקודש לישראל?

4) מדוע השיבו את הארון בתוספת צלמי זהב?

5) מדוע ביקשו אנשי בית שמש להעביר את הארון לקריית יערים?

6) כתבו בלשון הספר :

- א) עשה בהם שמות.
- ב) הם לקו בפצעים.
- ג) צעקה.
- ד) פרות מיניקות.
- ה) הלכו ישר.
- ו) כפר פתוח - לא מוקף חומה.

7) התכירונו? מי אנחנו?

- א) ראשי ושתי כפות ידיי היו כרותות על המפתן.
- ב) בי העמידו את הארון בתחילה.
- ג) לקינו במחלה קשה של אבעבועות וחבורות.
- ד) החלטנו להעביר את הארון לגבול ישראל.
- ה) הצענו להביא מנחה לאלוקי ישראל.
- ו) נשלחנו לבית שמש.
- ז) השדה שלי נתפרסם ע"י הארון.
- ח) לא חששנו להעביר אלינו את הארון.